

*Комендант О.В., к.е.н., асистент кафедри міжнародної економіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

СТАН УКРАЇНИ У СВІТОВИХ ІТ РЕЙТИНГАХ В АСПЕКТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Впровадження економіки знань та формування інформаційної економіки стало основним напрямом розвитку багатьох країн світу в ХХІ ст. Україна не стоїть осторонь глобальних процесів інформатизації і рухається у напрямі побудови і впровадження економіки знань. Передумовами, що задекларовані і прописані в офіційних нормативних документах для створення відкритого інформаційного суспільства з вільними правами доступу до знань і правом захисту пересічними громадянами персональної інформації в Україні є: “діяльність всесвітньо відомої школи кібернетики; формування на початку 90-х років минулого століття концепції та програми інформатизації; створення різноманітних інформаційно-комунікаційних технологій і загальнодержавних інформаційно-аналітичних систем різного рівня та призначення” [3].

Незважаючи на складний кризовий стан в світовій економіці в останні роки, зміни у процесі розвитку інформаційного суспільства і впровадження економіки знань в Україні відбуваються, хоча і повільними темпами. Позитивним щаблем на шляху впровадження економіки знань і забезпечення ефективного розвитку інформаційного суспільства спрямованого на підвищення національної конкурентоспроможності є діючі державні базові закони та нормативно-правовими актами на вищому рівні. Серед основних документів, що регулюють пріоритетний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій в державі на сьогоднішній день є: Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації»[1]; «Про Національну програму інформатизації»[2]; «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства України на 2007–2015 роки»[3]; «Про електронні документи та електронний документообіг»[4]; «Про електронний цифровий підпис»[5], «Про захист персональних даних»[6], «Про доступ до публічної інформації»[7]. Як бачимо, регулювання ІТ сектору вже вийшло на прийнятний необхідний рівень: доступ до персональних даних нормативно регулюється і електронний підпис вже діє. Але чи зазначені документи суттєво вплинули на стан України у світовому інформаційному співтоваристві? Відповідь на питання опосередковано дають світові рейтинги міжнародних організацій, що обраховують стан розвитку інформаційної сфери в країнах.

За даними Всесвітнього економічного форуму, відповідно до доповіді «Глобальний звіт про розвиток інформаційних технологій 2013: Зростання та праця у гіперзв’язаному світі» [8] та «Звіт з глобальної конкурентоздатності»[9], рейтинг України за основними 4-ма індексами, що стосуються інформаційно-комунікаційних технологій щорічно зростає. За останні 3-4 роки обрані індекси мали наступні значення:

1. Індекс мережевої готовності (WEF Networked Readiness Index) 2013 рік — 73 місце, 2011–2012 роках — 75 місце із 142 країн (90 місце у 2010–2011 роках із 138 країн) [8];

2. Глобальний індекс конкурентоспроможності (WEF Global Competitiveness Index) у 2012–2013 роках — 73 місце із 144 країн, у 2011–2012 роках — 82 місце із 142 країн та у 2010–2011 роках — 89 місце із 139 країн [9];

3. Індекс технологічної готовності (WEF Technological Readiness Index) у 2012–2013 роках — 81 місце із 144 країн, у 2011–2012 роках — 82 місце із 142 країн та у 2010–2011 роках — 83 місце із 139 країн [9];

4. Індекс електронного уряду ООН 2012 (UN e-Government Index) 2011–2012 роках — 68 місце із 193 країн (54 місце у 2010–2011 роках із 192 країн) [10].

Як бачимо, позитивна динаміка змін присутня у всіх показниках. Це говорить про позитивні зрушення в ІТ сфері в Україні. Звісно, що індекси — це тільки певна характеристика ІТ сфери і робити характеристику всього стану сфери ІТ в Україні виключно спираючись на індекси було б некоректно. Хоча вони демонструють сигнали до позитивних змін в інформаційному середовищі. Всі розглянуті індекси є кумулятивними, як і більшість індексів, що обраховуються міжнародними організаціями, вони складається в середньому із 10 індикаторів. Основними показниками розглянутих індексів, за якими Україні вдалося поліпшити позиції, згідно Всесвітнього економічного форуму є: «макроекономічна стабільність» — 112 місце (на 20 пунктів), «ефективність фінансових ринків» — 116 місце (на 3 пункти), «стан державних і приватних інститутів» — 131 місце (на 3 пункти), «доступність» — на 2 місці в світі за цінами на мобільний зв'язок та на 6 місці в світі за тарифами на Інтернет згідно Індексу мережевої готовності. Загалом проаналізовані індекси показують позитивну тенденцію змін і кожен рік є кращим за попередній. Хоча, на жаль, частка сфери ІТ у ВВП України залишається ще на дуже низькому рівні — за даними Держкомстату становить у 2011 р. 0,9 % та 2012 р. — 1%.[11].

Незважаючи на відносно позитивні зміни стану України у рейтингах міжнародних організацій в них показники знаходяться все ще на найнижчому рівні середньо-розвинутих країн і ситуація змінюється недостатніми темпами в порівнянні з країнами — лідерами цих рейтингів. Позитивним є те, що в звітах на вищому рівні все активніше декларуються і прописується необхідність активного впровадження і розвитку інформаційного суспільства, а за цим вже будуть дії. Ось, наприклад, що декларує як першочергові завдання задля розвитку інформаційного суспільства «Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації»: ширше використовувати у практиці державного управління програмно-цільового підходу як ефективного механізму реалізації державної інформаційної політики; створення нових спеціалізованих мережних структур і технологій, побудованих на основі міжнародних стандартів; організацію і розгортання широкої суспільно політичної пропагандистської підтримки процесу переходу країни до інформаційного суспільства; розширення і вдосконалення подання до мережі Інтернет об'єктивної політичної, економічної, правової, екологічної, науково-технічної, культурної та іншої інформації про Україну, зокрема тієї, що

формується в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, навчальних закладах, наукових установах та організаціях, архівах, а також бібліотеках, музеях, інших закладах культури; розширення можливості для доступу в установленому порядку до інших національних інформаційних ресурсів; створення в Україні належних умов для розвитку індустрії програмного забезпечення (насамперед йдеться про податкові пільги для підприємств із розробки програмного забезпечення) [12].

Таким чином, аналіз стану України у світових ІТ рейтингах в аспекті впровадження економіки знань на початок 2013 року показав покращення індексних позицій, хоча все ще залишається на найнижчому рівні середньо-розвинутих країн.

Література

1. Закон України “Про Концепцію Національної програми інформатизації” Верховна Рада України; Закон від 04.02.1998 № 75/98-ВР/ . [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/annot/75/98-%D0%B2%D1%80>. – Заголовок з екрану.

2. Закон України “Про Концепцію Національної програми інформатизації” Верховна Рада України; Закон від 04.02.1998 № 75/98-ВР/ . [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/annot/74/98-%D0%B2%D1%80>. – Заголовок з екрану.

3. Закон України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки” Верховна Рада України; Закон від 09.01.2007 № 537-V/ . [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/rada/show/537-16>. – Заголовок з екрану.

4. Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг” Верховна Рада України; Закон від 22.05.2003 № 851-IV. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/851-15>. - Заголовок з екрану.

5. Закон України “Про електронний цифровий підпис” Верховна Рада України; Закон від 22.05.2003 № 852-IV. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/852-15>. - Заголовок з екрану.

6. Закон України “Про захист персональних даних” Верховна Рада України; Закон від 01.06.2010 № 2297-VI. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>. - Заголовок з екрану.

7. Закон України Про доступ до публічної інформації Верховна Рада України; Закон від 13.01.2011 № 2939-VI. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>. - Заголовок з екрану.

8. Global Information Technology Report 2013. Growth and Jobs in a Hyperconnected World / World Economic Forum. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://reports.weforum.org/global-information-technology-report-2013/#>. – Заголовок з екрану.

9. Global Competitiveness Report 2013. Growth and Jobs in a Hyperconnected World / World Economic Forum.– Geneva Switzerland-2012. [Електронний ресурс].– Режим доступу:<http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2012-2013/#>– Заголовок з екрану.

10. E-Gpvernment Survey 2012. E-Government for the People / United Nations [Електронний ресурс].– Режим доступу:<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan048065.pdf> – Заголовок з екрану.

11. Державний Комітет Статистики України [Електронний ресурс].– Режим доступу:www.ukrstat.gov.ua – Заголовок з екрану.

12. Звіт про роботу Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації за 2012 рік / [Електронний ресурс].– Режим доступу:http://www.nkrz.gov.ua/img/zstored/File/2013_03/nkrzi-ua.pdf – Заголовок з екрану.

*Коніна М.О., асистент кафедри фінансів
Терещенко С.О., студент
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»
м. Кривий Ріг, Україна*

ПЕРЕХІД ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ДО РИНКОВОГО ТИПУ – ПЕРШИЙ КРОК ДЛЯ СТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Ринкова економіка – це економіка, здатна розвивати державу, яка стимулює розвиток всіх процесів, включаючи ріст рівня життя, ріст доходів серед населення, ріст ВВП та ВВП, тому більшість сучасних держав створюють програми переходу економічної системи на ринкову. За ринкового типу економіки розвиток держави прогресує (збільшення кількості приватних підприємств, вільний ринок тощо). Тобто це економіка, що організована на основі ринкової саморегуляції.

Ринкова економіка характеризується насиченням приватної власності, наявністю свободи вибору діяльності, особисту незалежність всіх економічних суб'єктів, рівний доступ до інформаційних ресурсів. Всі процеси регулюються ринковим механізмом на основі конкуренції, мінімальна участь держави в економічній діяльності приватного сектору, згідно встановлених законами норм.

До таких держав з ринковим типом економіки відносять і Україну. Так, 23-